

Elamu õhukaitse korraldamise juhendid Tartu linnas.

Üldised nõuded.

1. **ETTEVALMISTUS.** Elamu omanik, hooldaja, valdaja, valitseja või nende poolt määratud asetäitja on elamu OK juhiks, kui OK grupijuht kedagi teist pole selleks määranud. Elamu OK juht korraldab elamu ja selles elunevate ja töötavate isikute ning nende vara kaitset ja selgitab selle kaitse korraldust elanikele. Tema seaduspäraseid korraldusi elamu OK korraldamise ja teostamise alal tuleb elamuelanikel tingimata täita.

2. **PIMENDAMINE.** Elamu ja selle ruumide pimendamine peab olema range hoolega ja täpsusega teostatud. Valgus ei tohi ka akende servadest pimendamiskatete vahelt välja paista (eriti silmas pidada laeaknaid ja uste avamisel tekkivaid võimalikke valgusjuhasid). Korridorides tarvitada sinist valgustust.

3. **KORRASTAMINE.** Elamu pööningult peab olema kõrvaldatud kõik kraam ja materjal. Soovitav on pööningu pörand katta liivakihi. Kõik trepid peavad vabad olema.

4. **KORRA ALALHOIDMISEKS** elamus määratakse vähemalt üks korrapidaja igas elamus. Korrapidaja ülesanne on elamuelanike õigeaegne alarmeerimine (äratamine) ja nende varjendisse juhamine. Tema peab omama kogu elamu elanikkonna täisusaldust ja on elamu õhukaitse juhi abina (asetäitjana) viimase nõuandjaks kõigis ettetulevais küsimusis õhukaitse alal.

Korrapidajad peavad olema varustatud alarmivahenditega (nagu gong, vile, kola jne.). Peale korrapidajate on nõutav vähemalt üks käskjalg elamus (soovitav nooruk jalgrattaga).

5. **ESMAABIKS** peab olema igal elamul tarvilisel määral esmaabiandjaid, kes on varustatud esmaabimaterjalidega, mille olemasolu ja täiendamise eest hoolitseb elamu OK juht. Igas elamus peab olema vähemalt üks haigekanderaam.

6. **TULEKAITSEKS** peab igal elamul olema moodustatud tulekaitsemeeskond, kuhu kuuluvad kõik ülejäänud vabad mees- ja naiselamuelanikud (välja arvatud lapsed ja raugad) ja kelle ülesandeks on tekkinud tulikahju kustutamine võimalikkude koduste vahenditega. Tulekustutusvahenditena asetatakse elamu pööningule iga sissekäigu juurde ja trepikodadesse hästi kättesaadavana kuiva liiva (kottides või kastides). Peale selle peab olema elamus tulekaitseks: labidas, kirves, pootshaak ja kustutusluud (jämedast kotitiidest lapits, kinnitatud 2—3 m pikkuse varre otsa, mida kasutatakse vee piserdamisel tule summutamiseks). Elamus leiduvad vannid ja muud veenõud hoida veega täidetult (eriti öösi).

7. **VARJENDIKS** tugevdatakse elamurusudele vastupidavaks mõni keldriruum, milles on võimalikult vähe aknaid ja gaasi- ja veejuhtmeid. Varjendil peab olema tagavaraväljapääs (võimalikult eemal varjendi sissekäigust). Aknad, ukSED ja teised avatud peavad olema varjendi killukindlaks muutmiseks kaetud liivakottidega või kestidega.

Varjendi sisustuseks on: toolid või pingid; lamamisasemed; tekid, padjad; hädavajalikud toiduained, joogivesi; hädavalgustusabinõud (küünlad, petrooleumilambid, tikud, elektritaskulambid); esmaabipaun; tööriistad (kirves, kang, peitel, saag).

Juhul, kui elamus puuduvad võimalused varjendi sisseadmiseks, tuleb elamu OK juhil kokkuleppel naaberelamu OK juhiga naaberelamus ühine varjend korraldada. Kui ka naaberelamus pole võimalik varjendit sisse seada, siis õhuohu puhuks vabastada aias või õuel maaala, kuhu kaevata kaevikud killukaitseks. Selleks antakse vastavaid juhendeid kohalikust õhukaitse-staabist (Ülikooli 24).

Gaasikaitseks soetada gaasitorbikuid või vähemalt hädakaitsemeid — suulappe ja soodat või fotokinnistussoola suulapi niisutamise vedeliku valmistamiseks.

Hoida alaliselt valmis varjendisse kaasavõtmiseks pakk, mis sisaldab hädavajalikku (riided, raha, väärtasjad, dokumendid).

Õhualarmi väljakuulutamisel.

8. **ÕHUALARMI SIGNAALID:** ühe minuti vältel korduvalt tõusva ja langeva tooniga sireenide undamine (elektrivoolu katkedes: katkendilised vilesignaaliid). Lennukitõrje suurtükkide tulistamine või vaenlase lennukite ilmumine linna kohale on õhualarmi signaaliga samaväärsed.

9. **Õhualarmi puhul kontrollida kiiresti:**

- kes elamuelanikest viibivad elamus,
- kas kõik elamuelanikud kuulsid alarmisignaali,
- kas aknaluugid ja ukSED on suletud,
- hoolega jälgida, et alarmi väljakuulutamisel ei süüdataks tulesid pimendamata ruumes, mis avastaks vaenlase lennukile linna asukoha,
- kas gaasikraanid on suletud (esmaltpõleti juures, siis gaasimootja juures ja lõpuks peakraan); veepeakraan jääb avatuks,
- kas elektriaparaadid on välja lülitatud ja kõik tulekolded kustutatud ning suletud.

10. Kõik OK ülesannetega seotud elamuelanikud asuvad oma kohtadele.

11. Elamuelanikud, kes pole seotud OK ülesannetega, kogunevad varjendisse, kaevikusse või keldrisse, abistades nõrgemaid.

12. Akandel ja välisustel viibimine on keelatud.

13. Aknaklaaside purunemise vältimiseks jätta õhurünnaku puhul aknad avatuks, kui ilmastikuolud seda võimaldavad.

14. Elamu peasissekäigu uks, samuti kõik varjendisse viivad ukSED ei tohi õhualarmi kestel olla lukustatud.

15. Tänaval viibijad peavad kiiresti lähemasse avalikku varjendisse, kaevikusse või hoonesse varjuma.

16. Väljast tulevaile varjuotsijaile tuleb võimaldada varjumist. Häda korral varjuda lähikäikudes ja muudes varjatud paikades. Otsese õhuohu puhul mitte joosta, vaid pikali heita.

Õhualarmi kestel või õhurünnaku ajal.

17. Hoiduda paanikast (täielik rahu on nõutav). Varjendis istuda või lamada vaikselt. Suitsetamine on varjendis keelatud, küünlaid ega petrooleumilampe mitte kaua lasta põleda, soovitav on elektritaskulambivalgustus.

18. Korrapidajad ja tulevalvurid jälgivad oma tegevuspiirkondi ja elamu ümbrust, kaitsedes neid võimalike kuritahtlike elementide vastu, ning hoolitsevad, et süüteohtud kiirelt avastataks ja tulepesad kustutataks. Kui tarvis, paluda naaberelamu abi. Naaberlik abi on kohustuslik.

19. Tuleohust päästa kõigepealt inimesed ja seejärel väärtuslikum vara. Gaasiohu korral asetada pähe gaasitorbik. Selle puudumisel asetada suu ja nina ette märg rätik või lapp. Väljuda gaasiir-konnast kõige lühemat teed (vastu tuult). Hoiduda läbimast lohke, kus gaasioht on suurem. Mitte joosta!

20. Pommide langemisest tekkinud kahjustustest või tulikahjust teatada liialdamata ja tõepäraselt viibimata telefoni või käskjala kaudu politsei ja oskonnale.

21. Õhurünnaku tagajärjel vigastada saanud rutata viibimatult vastavasse OK sanitaar-abistamispunkti, kuna haiglate poole pöördumisel, kus haigevoode vahesuse tõttu abistamine on kitsendatud, ja ambulatoorse ravi kasutamise korral puuduvad vigastada saanud OK sanitaar-abistamispunkti poolt väljastatud tõendid vigastamise kohta, mis on vajalikud haiguskindlustuse, pensioni jm. taotlemisel.

22. Gaasmürgistuse puhul mürgistatult kõigepealt ennast ise abistada. Kui see võimatu, kasutada lähima sanitari esmaabi. Selle järel rutata vastavasse OK sanitaar-abistamispunkti, kus mürgistatuid abistatakse. Haiglate poole mitte pöörduda, mis asjatult ajakulu nõuaks, sest haiglais abistatakse ainult raskeltmürgistatuid.

Alarmi lõppemise korral.

23. Alarmi lõpu signaalid: ühe minuti vältel pidev ühetooniline sireenide undamine või pidevad vilesignaaliid.

24. Enne alarmi lõpu signaali ei tohi keegi lahkuda varjendist või muust varjupaigast.

25. Varjendist lahkutakse ainult elamu OK juhi korraldusel ja harilik elutegevus võib jätkuda. Varjend tuleb õhutada ja korraldada korduda võiva õhurünnaku puhuks ning täiendada tarvilike tagavaradega.

Lähimad abistamiskohad:

(Täidetakse OK grupijuhi poolt)

1. Politseijaoskond, Kompani 8
1) ~~2. Politseijaoskond, Tähe 27~~ 40-34
tel. 40-38

2) Lähim OK sanitaar-abistamispunkt: I Sisehaiglate Kliinik
(address)

3) Politsei vahituba: Kompanii 10 tel. 40-33

4) OK rajoonijuht: Hannibal Jõh Ülikooli 44 tel. 30-87
(nimi ja eesnimi) (address)

5) OK grupijuht: Purssoo Friedrich Tõistuse 21-3 tel. 44-38
(nimi ja eesnimi) (address)

6) Lähim telefon: Ülikooli Raamatukogu, Toonemäel
(address)

Märkus: Elamu OK juht on kohustatud käesolevad juhendid elamu elanikele teatavaks tegema ja nende täitmist nõudma.